

УДК 373.2
ІБК74.1
М - 74

ІМ 74 Модернізація змісту дошкільної освіти в контексті сучасних вимірів: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-гірактичної конференції (Хмельницький, 29 вересня 2014 року) / Хмельницька обласна державна адміністрація, Хмельницька обласна рада, Департамент освіти і науки Хмельницької обласної державної адміністрації, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. - Хмельницький : ХПІА, 2014. - 264 с.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції включають статті відомих учета, викладачів вищих навчальних закладів І-ІІІ рівнів акредитації, докторантів, аспірантів, ідобувачів, практичних працівників, в яких розкриваються теоретичні аспекти дошкільної освіти в сучасних вимірах, інноваційні технології навчання в дошкільній освіті, особливості забезпечення сприятливої екології дитинства як головного пріоритету дошкільної освіти сучасності, а також основні напрями практичної підготовки майбутніх вихователів до роботи з дітьми дошкільного віку.

*Друкуються за рішенням вченої ради факультету дошкільної освіти
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
(протокол МЯЗ від 23 жовтня 2013 року)*

Редакційна колегія: Шоробура Інна Михайлівна, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член Академії наук вищої школи України, ректор Хмельницької і-умаштарно-педагогічної академії; Зданевич Лариса Володимирівна, доктор педагогічних наук, донент, завідувач кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії; Машкіна Людмила Андріївна, кандидат педагогічних наук, доцент, проректор з педагогічної практики Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії; Пісоцька Леоніда Станіславівна, кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету дошкільної освіти Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії; Мисик Олеся Сталіславівна, викладач кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик.

Рецензенти:

Галус Олександр Мар'янович - доктор педагогічних наук, професорі проректор з наукової роботи Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Гаркааенко Тетяна Володимирівна - головний спеціаліст департаменту освіти і науки Хмельницької обласної державної адміністрації

Казакова Наталіа Вікторівна - кандидат педагогічних наук, доцент, начальник відділу педагогічної практики Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

© Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, 2014

© Факультет дошкільної освіти, 2014

© Кафедра дошкільної педагогіки, психології та фахових методик, 2014

ЗМІСТ

Лбрамович Г.М., Софіян //./'. Формування толерантності в контексті розвитку особистості дошкільника	8
Алешко П.Ф. Використання технології проєктів в ознайомленні дітей дошкільного віку з птахами	13
Атрощенко Т.О. Підготовка майбутнього вихователя до реалізації інноваційних педагогічних технологій в навчально-виховному процесі ДНЗ	17
Бітцька К. М, Бінцька О. П. Сучасний стан дошкільної освіти УСША	21
Борооікова Л.А. Диференціація звуків [с] - [з] у дітей дошкільного віку (конспект заняття)	25
Бродовська А.М. Використання художньої літератури в екологічному вихованні дітей старшого дошкільного віку	29
Брушнеська Л.О. Програма Muuvit (рухайся) як один із засобів оптимізації рухової активності дітей	33
Вознюк О.В. Місце казки в дошкільній освіті	38
Галасюк І.О. Організація та методика проведення занять з навчання англійської мови дітей дошкільного віку	42
Гаркавенко Т.В. Стан розвитку дошкільної освіти Хмельницької області в контексті сучасних вимірів	49
Гончар Н.П. Роль вихователя у розвитку сучасного дошкільника	54
Гринько В.І. Педагогічні умови формування зображувальної творчості в молодшому дошкільному віці	57
Дарманська І.М. Загальні засади формування управлінської компетентності майбутніх керівників дошкільних навчальних закладів	61

Модернізація змісту дошкільної освіти в контексті сучасних вимірів

<i>Дарченко Л.Г.</i> Особливості формування іншомовної комунікативно-компетенції у дітей дошкільного віку	65
<i>Добош О.М.</i> Оновлення методичної роботи з кадрами дошкільного навчального закладу в умовах інноваційної діяльності	73
<i>Жук О.М.</i> Розвиток емоційної сфери дітей молодшого дошкільного віку засобами артотерапії (на прикладі оригамі)	78
<i>Зданевич Л.В.</i> Використання мультиплікаційних фільмів як найпопулярніших медіатехнологій в процесі підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти	81
<i>Іванова В.Н.</i> Культурно-ігровий простір розвитку комунікативної культури дітей старшого дошкільного віку	86
<i>Козакова Н.В.</i> Ліворукість у дітей дошкільного віку, її сузь та причини виникнення	91
<i>Кас'яненко О.М.</i> Специфіка роботи з неконтактними дітьми в сучасному ДНЗ	95
<i>Кирста Н.Р.</i> Збереження психічного здоров'я дітей в умовах реалізації ступеневості освіти в Україні	98
<i>Кіт Г.І., Гридій І.В.</i> Інноваційні підходи до формування елементарної лшко-математичвої компетентності у дітей старшого дошкільного віку	100
<i>Коновальчук І.І.</i> Стратегія як засіб інноваційного розвитку дошкільного навчального закладу	104
<i>Коновальчук І.М.</i> Вплив батьківсько-дитячих відносин на розвиток особистості дитини	109
<i>Коханська С.В.</i> Вплив музичного виховання на формування духовної культури дошкільників	113
<i>Крутій К.Л.</i> Теоретичне підґрунтя створення предметно-розвивального середовища в дошкільному навчальному закладі, що працює за програмою "Дитина в дошкільні роки"	117

Модернізація змісту дошкільної освіти

<i>Ліщишина-Гарук О.П.</i> Пріоритети розвитку дошкільної освіти в 2014-2015-х роках	127
<i>Марчій-Дмитраш Т.М.</i> Забезпечення розвитку обдарованості дітей дошкільного віку в сучасних ДНЗ України	130
<i>Машкіна Л.А.</i> Концептуальні засади діяльності цорфського дитячого садка	
<i>Мелешко В.Д., Пазій С.В.</i> Формування музичного смаку дітей дошкільного віку	136
<i>Мельник І.М.</i> Надання фахової психолого-медико-педагогічної допомоги родинам у вихованні і розвитку дітей дошкільного віку, у тому числі з особливими потребами	142
<i>Чукуліна А.К.</i> Проблема обдарованості дітей дошкільного віку	146
<i>Мисик О.С.</i> Фахова компетентність майбутнього вихователя - важлива складова вкїсної дошкільної освіти	150
<i>Миськова Г.І.М.</i> Формування спеціальної мовної (мовленневої) підготовки дітей старшого дошкільного віку	155
<i>Мурава Г.І., Кемеровська І.А.</i> Формування сенсорної культури дошкільників засобами ігрової діяльності	165
<i>Новак О.М.</i> Психолого-педагогічні передумови розвитку писемного мовлення у дітей дошкільного віку	168
<i>Олійник В.Ц.</i> Забезпечення доступу кожній дитині до дошкільної освіти у М.Хмельницькому	171
<i>Опофрійчук Л.О.</i> Формування професійної компетентності у майбутніх вихователів	174
<i>Павлушкіна О.В.</i> Інноваційні здоров'язберігаючі технології у роботі з дошкільниками	177

досвід, проблеми, перспективи : зб. наук, праць. • Львів : ЛДУ БЖД, 2006. - С. 3-8,

5. Козяр М, М.. Інформаційно-телекомунікаційні технології в системі професійної підготовки фахівців цивільного захисту / М. М. Козяр // Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи : зб. наук, праць. - Львів : ЛДУ БЖД, 2006. - С. 6-13.

6. Ничкало Н. Г. Ключові напрями педагогічних досліджень з проблеми використання інформаційно-телекомунікаційних технологій / Н. Г. Ничкало // Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи : зб. наук, праць. - Львів : ЛДУ БЖД, 2006. - С. 21-29.

7. Федоров А. В. Специфика медиаобразования студента педагогических вузов / А. В. Федоров // Педагогика. - 2004. - С. 43-51.

8. Kaczor S. Kstateenie nauczycieli akademickich dla społeczeństwa informacyjnego / Kaczor S., Sarleja T. Z. // Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи : зб. наук, праць, а Львів ; ЛДУ БЖД, 2006. - С. 34-38.

9. Szlosek F. Kstateenie zawodowe w socjoekonomicznym modelu rozwoju człowieka / Szlosek F. // Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи : зб. наук, праць. - Львів : ЛДУ БЖД 2006. - С. 49-52.

10. Recommendations: Addressed to the United Nations Educational Scientific and Cultural Organization UNESCO // in: Education for the Media and the Digital Age. - Vienna : UNESCO, 1999. - P. 273-274. (Reprint in: Outlooks on Children and Media. - Göteborg : UNESCO & NQRDICON. 2001). - P. 152-154.

Іванови Вікторія Вікторівна,
кандидат психологічних наук, доцент
доцент кафедри педагогіки й методики
дошкільної та початкової освіти
Мукачівського державного університету

КУЛЬТУРНО-ІГРОВИЙ ПРОСТІР РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Гуманістична модель освіти змінила в Україні погляд на дитинство і дитину, на процес її виховання, визначила пріоритетні цінності і права особистості на свободу, рівність, любов, повагу і ін. Гра в життя дитини має безмежний потенціал для освоєння власних прав, правил життя і свобод власної реалізації. Гра в субкультурі дитинства *те* свою вікову територію *щ*

простір, в якій дорослому важливо визначити особливу позицію і надавати дитині допомогу її соціальній взаємодії з іншими. Вона займає пріоритетне місце, визначає життєдіяльність дитини, де вона вільно приймає самостійні рішення і несе за них відповідальність, але при цьому підкоряється правилам життя. Якщо орієнтуватися на теоретичні положення М.М.Бахтіна, що «Світ культури» -- це «світ самої людини», то дитина в грі виступає не як пасивний об'єкт впливу дорослого, а як суб'єкт, що створює свій простір життя і зберігає себе в ньому,

Гра є простором, де в діяльності проявляються реальні та ігрові відносини, ціннісні орієнтири і норми комунікації. Вона формує стійкий образ свого «Я» як особистості, що володіє тими чи іншими якостями, і соціокультурним досвідом комунікації, поведінки і спілкування. Цінність гри полягає в тому, що вона формує міцний тип поведінки, в процесі чого дитина як би «приміряє» на себе той чи інший образ відносин, емоцій і способів взаємодії. Обговорення спільного задуму гри, правил і способів досягнення цілей, регулювання взаємин, укладення «договору» між дітьми і дорослими, між однолітками - все це створює умови для розвитку досвіду культури комунікації, поведінки та взаємодії.

Проблема гри цікавила вітчизняних і зарубіжних філософів, психологів і педагогів в різні часи і в різних контекстах, де вони намагалися виявити специфічну природу гри та її цінність у розвитку дитини. Гра завжди розглядалася як один з механізмів навчання, виховання та розвитку. У науці складалася універсальна концепція гри у розвитку особистості.

У зарубіжному досвіді гра вивчалася як:

- вільна діяльність, що дозволяє змінити ставлення до самого себе, проектувати самого себе, забезпечити самовипробування, самоперевірку Б.Саттон-Сміт);

- форма самовираження особистості, де вона наділяється активністю, ментальною енергією (В.Мітчеллом, У.Томас і а ін.);

- потреба до нового, безпеки, реагування, визнання (У.Томас);

•• самоорганізуючий динамічний механізм, що дозволяє особистості відновлювати рівновагу з середовищем і пристосовуватися до мінливих умов існування (Ж. Піаже);

-• основа зародження вищих проявів людського духу - культури, мистецтва, науки, завдяки її символічним характеристикам (З.Фрейд)

- засіб розвитку лідерства, соціальних навичок, способів досягнення успіхів, прояви симпатій та ін. (К.Гроос);

- результат афективної реакції на новизну світу (Ф.Бойтендаjk);

- задоволення, що полягає в отриманні перемоги, в тренуванні нижчих і вищих здібностей (Ч.Спенсер).

У вітчизняній педагогіці та психології гра традиційно розглядалась в соціальному контексті:

- час життя, самостійності, самотворення дитини, що залишає глибокі сліди на все подальше життя (К. Д. Ушинський);
- як реальна галузь життя, де дитина діє з предметами, відтворює та імітує відносини, сприйняті в реальності (Л.С.Виготський, М.І.Лісіна та ін.);
- умова соціалізації і розвитку творчості (Д.Б.Ельконін);
- спілкування, що створює систему відносин і ситуацію розвитку особистості (Л.І. Лісіна);
- соціально-педагогічна форма організації всього дитячого життя, «дитячого суспільства» (Т.П. Щедровицький);
- довільна діяльність, де формуються типи соціальної поведінки і прогноуються ситуації поведінки (В.І. Устїнекко).

Л.С.Виготський зазначав, що гра є розумна і доцільна, планомірна, соціально-координована, підпорядкована відомим правилам система поведінки, де дитина «приміряє» на собі ще не використані, не обрані нею можливості. За твердженням Д.Б.Ельконіна, соціальний і виховний характер гри визначається проявом людської діяльності, яка визначає завдання і норми відносин між людьми.

Простір дитячої гри перебудовує поведінку дитини на основі засвоєних культурних, моральних норм і правил, моделює соціальні відносини і активно конструює нові форми діяльності. Вона здатна відтворювати не тільки людські відносини, а й культурні цінності. Введення правил і цінностей в простір гри дозволяє дисциплінувати поведінку дитини і створювати передумови для мдування та самовираження. Простір гри, який визначається як феномен культури, оскільки в ньому містяться задані культурою засоби і зміст комунікації, цінності та правила, функції життєдіяльності дитини. Виходячи з цього ми визначаємо переваги культурно-ігрового простору в тому, що дитина дошкільник перебуває, в пошуку свого місця в грі, комунікаціях, позиції по відношенню до іншого в порівнянні з іншими формами і засобами виховання, навчання і розвитку. Якщо культура є хранителем цінностей, життя людей, моделей і зразків їх поведінки, то гру можна визначити як яростір, що відбиває модель зародження майбутніх культурних зразків життя людини, які складаються в просторі та часі дитинства. В нашому розумінні культурні зразки життя - це система впливів і взаємодій дітей, які забезпечують соціальні умови реалізації культурних потреб - творчих, естетичних, соціально-емоційних, в безпечній життєдіяльності.

Гра як засіб трансформації культури мала власний зміст і створювала специфічний культурно-ігровий простір, який полягає в наступному:

- збереження роду і збереження здорового майбутнього покоління (В. О. Ключевський та ін.);
- передача культурної спадщини з роду в рід, із століття в століття, від одного народу до іншого, за умови надання дітям широкої свободи дій, самостійності та самодіяльності (Є.А.Покровський);

- в розвитку відчуття свободи, ризику, почуття любові, симпатії, дружби, співчуття (М.А.Александрова);

- забезпечені безпеки процесу вживання дитячої душі в сучасну її соціально-психологічну обстановку (В.В.Зеньковський)

Визначаючи гру як культурний феномен. Т.Л. Апінян, описуючи таку модальність гри як позиція, зазначає її як тип відносин до дійсності й обумовлені нею типи свідомості і поведінки. З позиції культури гра представляється тим часом і подією, коли у дитини починається закладатися спосіб «будівництва картини світу, в категоріях світовідношення і світорозуміння» (У.А. Апінян). У грі розгортається «культурний час», який забезпечується ситуаціями і подіями, правилами, які виробляються або дитячим співтовариством, або за власним бажанням граючого» тобто особисті правила. Особисті правила, встановлені гравцями, можуть створювати ситуації, або порушувати порядок звичних ігрових дій, або які спонукають дитину до вільного самовияву. У цих ситуаціях правила створюються дітьми та міняють хід гри, а проявлена свобода розширює можливості задоволення своїх культурних потреб - отримання задоволення» реалізації задуму, досягнення виграшу та ін. Гра як культурно-ігровий простір, де прийняті дітьми правила створюють умови свободи і необхідності, заданості і відкритості до експериментування, імпровізації.

В просторі гри створюються передумови для розвитку різних соціальних умінь і відносин, які й підтримують дитину в складному суперечливому світі дорослих. У культурному просторі гри поєднується воедино природне і соціальне, природне і людське, соціальне і культурне, забезпечуючи таким чином позитивні результати у розвитку особистості. Ігровий простір створює особливу субкультуру дитинства і дозволяє дитині постійно самовиражатися і проявляти власну індивідуальну позицію.

Основними суб'єктивними складовими індивідуальності, на думку ряду вчених, виступає система смислових відносин, ціннісних орієнтацій, світогляду, совісті і віри з приводу того, що таке добре, погано і до чого людина байдужа в житті (К.А.Абульханова-Славська, Б.Г.Ананьєв, В.Л.Зінченко, В.С.Мухіна, В.І.Слободчиков і ін.). Індивідуальність - це прагнення до актуалізації, тобто прагнення реалізувати свої здібності і метою збереження життя та придбання свого творчої «Я». Становлення індивідуальності дитини складається з дошкільного віку (Л.С.Виготський, А.В.Запорожеш., В.С.Мухіна, Д.І.Фельдштейн і ін.). В дитинстві дитина починає писати історію свого життя (біографію) в реальному часі і просторі, змінюючи самостійно тим самим ситуацію і свій образ. Так складається індивідуальний стиль життя і індивідуальна траєкторія розвитку, «авторство власного життя» (В.І.Слободчиков).

На думку Д.Л.Фельдштейна, гра забезпечує орієнтацію дитини в найзагальніших функціональних проявах життя людей, їх соціальних функціях

і відносинах; на основі гри виникає і розвивається уява дитини і символічна функція. І ось цьому, гра як культурний феномен є умовою реального відкриття індивідуального світу «Я» в соціокультурному світі, індивідуальності і творчості яка проявляє енергію особистості, її дух і свідомість.

Сучасний розвиток освіти в контексті культури вимагає підготовки вихователів, вчителів, здатних проектувати культурний простір як читач, «планету», де створюється культурне середовище, визначальне є розвинутою особистістю дитини.

Культурно-ігровий простір забезпечує «втілення» цінностей антиципіцій. світу дитячого та світу дорослого. Тут створюється середовище діалогу культури і особистості, що дозволяє кожній дитині набуття досвіду вести діалог, вступати в комунікації, що призводить до згоди прийняття цінностей і виховання індивідуальності (особистісної соціальної, творчої, комунікативної). Педагогу відведена роль організатора умов для адекватного гіршого соціального та творчої ініціатива дитини і надання їй підтримки в освоєнні прав і правил, регулюючих ігрові і реальні відносини у соціальній групі дітей.

Список використаних джерел

1. Альбуханова-Славская, К.А. Деятельность и психология личности [Текст] / К.А. Альбуханова-Славская. - М., 1980. - 334 с.
2. Ананьев, Б.Г. Избранные психологические труды: В 2 т. / Б.Г. Ананьев. - М., 1980.
3. Аишиян, Т.А. Игра в пространстве серьезного: игра, миф, сон искусство / Т.А. Аишиян. [Текст] / Т.А. Аишиян - СПб., 2003.
4. Выготский, Л.С. Игра и ее роль в психологическом развитии ребенка [Текст] // Вопросы психологии: - 1966. - № 6. - С.28-35.
5. Зеньковский, В.З. Психология детства [Текст] / В.З. Зеньковский М., 1995.
6. Лисина, М.И. Общение, личность и психика ребенка [Текст] / М.И. Лисина. - М. Воронеж. 1997.
7. Мухина, В.С. Возрастная психология: феноменология развития детства, отрочество - [Текст] / В.С. Мухина. - М., 1997.
8. Штейнберг, К.Д. Избранные педагогические сочинения: В 2 т. / К.Д. Штейнберг. - М., 1974.
9. Хейзинга, Й. Homo ludens». Статьи по истории культуры [Текст] / И. Хейзинга. - М., 1997.

Казакова Наталія Вікторівна,

кандидат педагогічних наук, доцент

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

ЛІВОРУКІСТЬ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ, ЇЇ СУТЬ ТА ПРИЧИННИ ВИНИКНЕННЯ

У контексті сучасної особистісно орієнтованої дошкільної освіти, в основі якої лежить принцип дитиноцентризму та педагогіка розуміння, особливої ваги набуває питання визнання та прийняття ліворуких дітей. У 1985 році в Луганську відбулася перша всесоюзна міждисциплінарна конференція «Охорона здоров'я ліворуких дітей», де було затверджено принцип дбайливого ставлення до ліворуких дітей і їхнє право на ліворуке письмо. Саме під позиції вихователя дошкільного навчального закладу залежить, стане маленька ліворука дитина успішною людиною чи комплексованим невдахом.

На жаль, ще дуже часто вихователі припускаються непоправних помилок у роботі з ліворукими дітьми через повну необізнаність у цьому питанні. Ми вважаємо, що формуванню педагогічно доцільного ставлення до ліворуких дітей сприятиме теоретико-методична компетентність вихователів із зазначеної проблеми.

Завдання вихователів і батьків - створити максимально комфортні умови для навчання та виховання ліворукої дитини з метою збереження її здоров'я й реалізації її можливостей і здібностей, а для цього необхідно знати, і як ліворукість, які причини її виникнення у дітей.

Проблема ліворукості розглядається у працях таких учених, як О. Брижата, Із. Ю. Вільдааский, О. В. Волошико, Є. А. Волков, М. М. Безруких, Т. А. Доброхотова, В. Ж. Сланова, Л. П. Семиліт, А. В. Семенович, А. П. Чупрікон, та ін.

Мозок людини складається з правої та лівої півкуль, кожна з яких - не дзеркальне відображення іншої, а необхідне її доповнення, тому що і в одній, і в другій півкулях зосереджені зовсім різні центри життєдіяльності людини. Попри зовнішню подібність півкулі виконують різні функції.

Ліва півкуля психологи називають «логічною» та «мовною», бо вона є домінуючою при виконанні таких операцій, як читання, письмо, рахунок, логічні міркування. Дитина з лівопівкульним інтелектом-лотік (класифікує за істотними ознаками) й аналітик (аналізує та деталізує, застосовуючи дедуктивний спосіб). Вона має алгоритмічне, символічне, схематичне мислення, тому найкраще сприймає навчальний матеріал, якщо він викладений чітко, логічно, структуровано, деталізовано, багаторазово повторюється, з використанням схем, таблиць, правил, завдань на аналітичне мислення.